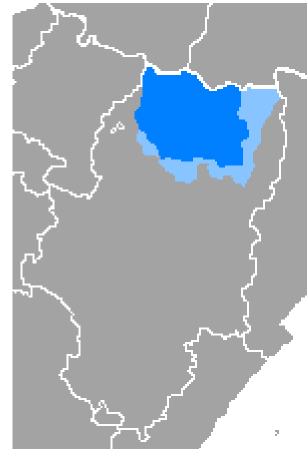
Aragonesisk

Aragonesisk et romansk språk som blir talt i Aragón-regionen i det nordlige Spania. Språket er nært beslektet med spansk, og er likestilt med spansk som offisielt språk i sin region. Språket har utviklet seg fra middelalderens navarro-aragonesisk. I dag er det mellom 10 000 og 30 000 mennesker snakker språket i dalførene i Pyreneene i Aragón i Spania, hovedsakelig i comarca (regionene) Somontano de Barbastro, Jacetania, Alto Gállego, Sobrarbe, og Ribagorza.

Aragonesisk	
	
Region	Aragón
Antall brukere	10–30 000
Lingvistisk klassifikasjon	Indoeuropeisk Italisk Romansk Vestiberisk **Aragonesisk**
Offisiell status	
Offisielt i	Aragón
Normert av	Academia d'a Luenga Aragonesa
Språkkoder	
ISO 639-1	an
ISO 639-2	arg
ISO 639-3	arg
Portal: Språk	

Mens det uformelt er det kjent som *fabla* («tale»), er aragonisk også vanligvis referert til ved navnene til de tallrike lokale dialektene som har oppstått fra fragmenteringen som språket har gjennomgått i århundrenes løp.

Historie

Aragonesisk har sin opprinnelse i tidlig middelalder som en av de mange latinske dialekter som utviklet seg i Pyreneene på toppen av et sterk baskisk underlag. Det opprinnelige kongedømmet Aragón (som utgjorde fylkene Aragón, Sobrarbe og Ribagorza) var progressivt utvidet fra fjellkjedene i nord og sørover, presset maurere (muslimer) sørover i den frigjøringsprosessen som kalles for *Reconquista* og samtidig utvidet området for aragonesisk språk.

Den dynastiske forening av de katalanske landområdene og kongedømmet Aragón, noe som utgjorde den aragonesiske krone på 1100-tallet, førte ikke til at språkformene i de to områdene blandet seg. Katalansk fortsatte å bli snakket i øst, og navarro-aragonesisk i vest, selv om det var uklare grenseskiller mellom språkene. Den aragonesiske *reconquista* i sør endte i kongedømmet Murcia som ble avgitt av Jakob I av Aragonia til kongedømmet Castilla som medgift for en aragonesisk prinsesse.

Den fremste personlighet for det aragonesiske språk er uten tvil Johan Ferrandez d'Heredia, grunnlegger og stormester av hospitallerordenen av Sankt Johannes av Jerusalem basert på Rhodos. Han skrev en omfattende katalog på aragonesiske bøker og dessuten flere verker oversatt fra gresk til aragonesiske, de første i middelalderens Europa.

Spredningen av katalanske, nå mer vanlig kalt for spansk, og den katalanske opprinnelsen til Trastámara-dynastiet og en sterk likhet mellom katalansk og aragonesisk, betydde at ytterligere nedgang fulgte. En av de viktige hendelser i språkets historie var da en konge av katalansk opprinnelse ble utpekt på 1400-tallet: Ferdinand I av Aragonia.

Den tosidige union av kronene Aragón og Castilla og den progressive inndragelsen av selvstyre fra 1500-tallet av betydde at aragonesiske, selv om det fortsatt ble snakket, var begrenset til landbruksområder og til hverdagslivet da adelen valgte spansk som deres symbol på makt.

I løpet av styret til Francisco Franco på 1900-tallet og spredningen av obligatorisk barneskole, ble aragonesiske oppfattet som kun en dialekt av spansk, og ble derfor sett ned på og skoleelever ble straffet for å snakke det. Med innføringen av lovmessig demokrati i 1978 kom det også litterære tekster på aragonesisk og det ble drevet studier i og om språket.
